

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

3. Gospodarka.

3.1. Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej.

W 2012 r. PKB Ukrainy **wzrósł o 0,2%** i w wyrażeniu nominalnym osiągnął wartość 1408,9 mld UAH (176 mld USD). W I kwartale 2013 r. odnotowano spadek PKB o 1,1%.

Inwestycje kapitałowe. W 2012 r. w ukraińską gospodarkę zainwestowano **263,7 mld UAH**, co w porównaniu z 2011 r. oznacza **wzrost o 8,3%**. Najwięcej inwestycji trafiło do przemysłu (36%, w tym do przemysłu przetwórczego 14,4%, do wydobywczego 11,6%, a do energetyki 10%), budownictwa (13,8%), transportu i łączności (13,2%), sektora nieruchomości i usług dla przedsiębiorstw (11,7%) oraz do sektora handlu i usług (8,9%). W I kwartale 2013 r. w ukraińską gospodarkę zainwestowano 51,9 mld UAH, co w porównaniu z analogicznym okresem 2012 r. oznacza wzrost o 3%.

Produkcja przemysłowa w 2012 r. **spadła o 1,8%**. Relatywnie wysoką dynamikę wzrostu w skali roku utrzymał jedynie przemysł chemiczny (+7,1%). Niewielki wzrost odnotowano w przemyśle wydobywczym (o 1,9%), spożywczym (o 1,5%), papierniczym (o 4,5%), a także w produkcji i dystrybucji energii elektrycznej, gazu i wody (o 3%). Produkcja metalurgiczna spadła o 5,2%. Jeszcze większy spadek produkcji zarejestrowano w produkcji koksu i przetwórstwa naftowego (o 26,4%), produkcji maszyn i urządzeń (o 10-11,6%) i produkcji wyrobów niemetalowych (o 5,8%). W I kwartale 2013 r. produkcja przemysłowa, w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, spadła o 5%.

Produkcja rolna – w 2012 r. **spadła o 4,5%** w stosunku do 2011 r. Zebrano 46,2 mln ton zbóż (o 18,6% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego), 18,3 mln ton buraków cukrowych (spadek o 3,4%), 8,4 mln ton ziarna słonecznika (spadek o 3,5%), 23,3 mln ton ziemniaków (mniej o 4,1%) oraz 10 mln ton warzyw (wzrost o 1,8%). Ponadto wyprodukowano 3,14 mln ton mięsa (wzrost o 3,4%), 11,4 mln ton mleka (wzrost o 2,7%) oraz 19,1 mld szt. jaj (więcej o 2,3%). Pogłowie bydła rogatego na koniec roku wynosiło 4,5 mln szt. (wzrost o 1,8%), pogłowie trzody chlewnej – 7,5 mln szt. (wzrost o 1,9%), a pogłowie drobiu – 213,9 mln szt. (wzrost o 6,5%). W I kwartale 2013 r. produkcja rolna wzrosła o 5,8%.

Budownictwo to sektor, który najgłębiej doświadczył skutków kryzysu gospodarczego i najdłużej, bo aż przez trzy lata notował spadek aktywności. Jednak po wzroście prac w budownictwie w 2011 r. o 11%, w kolejnym roku ponownie zanotowano **spadek wartości** wykonanych prac budowlanych **o 13,8%**, do poziomu 62,3 mld UAH. Spadek kontynuowany był również w I kwartale 2013 r. – w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego wartość prac budowlanych zmniejszyła się o 16,8%.

Transport. W 2012 r. na Ukrainie przewieziono 772,8 mln t ładunków tj. **o 4,9% mniej** niż w tym samym okresie roku poprzedniego. W transporcie drogowym przewozy towarowe wzrosły o 0,1%, a w transporcie lotniczym - o 24,7%. Mające blisko 60% udziału w ilości przewiezionych ładunków przewozy kolejowe zmniejszyły – o 2,5%. Jeszcze większy spadek dotyczył transportu wodnego (o 21,4%) i rurociągowego (o 17,1%). W omawianym okresie transportem pasażerskim przewieziono 6,8 mld osób, czyli o 2,4% mniej niż w 2011 r. W I kwartale 2013 r. przewozy towarowe zmniejszyły się o 6%, a przewozy osób o 0,8%.

Inflacja. W 2012 r. nastąpiło obniżenie cen konsumpcyjnych w stosunku rocznym **o 0,2%**. Deflacja była notowana na Ukrainie po raz pierwszy od 2002 r. Stabilizacja cen była możliwa głównie dzięki spadkowi cen żywności o 2,3% (najbardziej cen warzyw i cukru). Skutecznie

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Ukraina

zniwelowało to wzrost cen alkoholu i tytoniu (o 7%), opłat komunalnych (głównie dostawy wody i kanalizacja – wzrost o 6-6,5%) oraz cen paliw (o 6,9%). Ceny produkcji przemysłowej (PPI) wzrosły w 2012 r. o 0,3%. Na koniec maja 2013 r. spadek cen w stosunku rocznym wyniósł 0,4%.

Handel wewnętrzny. Obroty przedsiębiorstw zajmujących się handlem hurtowym w 2012 r. wyniosły 1065,5 mld UAH i **były niższe o 4,4%** w porównaniu z rokiem poprzednim. W I kwartale 2013 r. obroty w handlu hurtowym zmniejszyły się o 5,4%. Obroty handlu detalicznego w 2012 r. wyniosły 804,3 mld UAH, co oznacza **wzrost o 15,9%** w stosunku do 2011 r. W I kwartale 2013 r. wzrost w handlu detalicznym wyniósł 13,4%.

Handel zagraniczny. W 2012 r. ukraiński **eksport towarowy** osiągnął wartość **68,8 mld USD**, co oznacza jego **wzrost** w porównaniu z tym samym okresem roku 2011 **o 0,6%**. **Import wzrósł o 2,5%** i osiągnął wartość **84,7 mld USD**. **Ujemne saldo** w handlu towarami wyniosło **15,85 mld USD** (w roku poprzednim deficyt wyniósł 14,2 mld USD). Udział krajów WNP w ukraińskim eksporcie towarowym w omawianym okresie wyniósł 36,8%, państw azjatyckich 25,7%, a państw UE – 24,8%. Spośród głównych partnerów handlowych Ukrainy najbardziej w omawianym okresie wzrósł eksport do Egiptu (+117%), Kazachstanu (+32,4%) i Białorusi (+17,1%); zmniejszył się eksport do Włoch (o 18,4%), Rosji (o 11%), Polski (o 7,8%) i Turcji (o 1,7%). Największy udział w ukraińskim eksporcie miały: Rosja (25,6%), Turcja (5,4%), Egipt (4,2%), Polska (3,7%), Włochy (3,6%), Kazachstan (3,6%) oraz Indie (3,3%). Największy udział w strukturze towarowej eksportu miały wyroby metalurgiczne (27,5%), artykuły rolno-spożywcze (26%), produkty mineralne (11,1%), maszyny i urządzenia (10,2%), artykuły przemysłu chemicznego, w tym tworzywa sztuczne (8,9%) i środki transportu (8,7%). Po stronie importu na Ukrainę udział państw WNP wyniósł 40,7%, państw UE 30,9%, a państw azjatyckich 20,2%. Najbardziej, wśród głównych partnerów handlowych Ukrainy, zwiększył się import z Chin (o 26%), Białorusi (o 20,3%), USA (o 12,1%), z Polski (o 12,1%) i Włoch (o 11,4%). Dostawy z Rosji zmniejszyły się o 5,9%. Kraj ten nadal pozostawał jednak zdecydowanie największym dostawcą towarów na Ukrainę (z udziałem 32,4%), a kolejne pozycje zajmowały Chiny (9,3%), Niemcy (8%), Białoruś (6%), Polska (4,2%), USA (3,4%) i Włochy (2,6%). W strukturze importu dominowały: produkty mineralne z udziałem 32,5% (w tym surowce energetyczne 30,9%, z czego gaz ziemny 16,6%), maszyny i urządzenia (15,5%), produkty chemiczne i tworzywa sztuczne (łącznie 15,4% udziału), środki transportu (9,5%), artykuły rolno-spożywcze (8,9%) oraz metale i wyroby hutnicze (6,2%).

W I kwartale 2013 r. ukraiński eksport towarowy osiągnął wartość 15,9 mld USD, co oznacza jego spadek w porównaniu z tym samym okresem roku 2012 o 1,5%. Import zmniejszył się o 6,2% i osiągnął poziom 17,9 mld USD.

Inwestycje zagraniczne. W 2012 r. zagraniczni inwestorzy zainwestowali na Ukrainie 6013,1 mln USD (w 2011 r. blisko 6,5 mld USD). Uwzględniając odpływ inwestycji, skumulowana wartość BIZ na Ukrainie wzrosła w ciągu roku o 8,2% (o 4,128 mld USD) i **wyniosła** na koniec grudnia **54,46 mld USD** (w 2011 r. czysty przyrost BIZ przekroczył 5,5 mld USD). Umocniła się pozycja Cypru, jako najważniejszego źródła napływu kapitału na Ukrainę, którego udział wzrósł w ciągu roku z 26,5% do 31,7% (w praktyce Cypr stanowi jedynie miejsce tranzytowe, przede wszystkim dla powracającego kapitału ukraińskiego). Kolejne pozycje zajmują nadal: Niemcy – 11,6%, Holandia – 9,5%, Rosja – 7,0%, Austria – 6,2%, Wielka Brytania – 4,7%, Wyspy Dziewicze – 3,5%, Francja – 3,2%, Szwecja – 2,9% i Szwajcaria – 2,0%. W strukturze sektorowej skumulowanych inwestycji wg stanu na 31.12.2012 r. największy udział mają przemysł (31,5%), sektor finansowy (29,6%), operacje

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

związane z nieruchomościami i usługami dla przedsiębiorstw (16,6%) oraz handel i usługi dla ludności (11%). Skumulowana wartość BIZ na Ukrainie na koniec I kwartału 2013 r. wyniosła 55,7 mld USD.

Budżet i dług publiczny. Wg danych Ministerstwa Finansów Ukrainy, w 2012 r. dochody budżetu państwa wyniosły 346 mld UAH i były nominalnie o 10% wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Z kolei wydatki budżetu zwiększyły się o 18,7% i wyniosły 395,7 mld UAH. **Deficyt budżetu** (bez uwzględnienia deficytów koncernu Naftohaz i Funduszu Emerytalnego) wyniósł **53,4 mld UAH, czyli 3,8% PKB**. Na koniec 2012 r. łączne zadłużenie publiczne Ukrainy (obejmujące gwarancje państwowe) **wynosiło 515,4 mld UAH (64,5 mld USD)**, co oznacza, że w ciągu roku zwiększyło się o prawie 9% (o 42,3 mld UAH) i w efekcie stanowiło **36,8% PKB**. W I kwartale 2013 r. zadłużenie zwiększyło się do poziomu 538,8 mld UAH (67,4 mld USD).

Bilans płatniczy. Głównym problemem bilansu płatniczego Ukrainy w 2012 r. było rosnące ujemne saldo na rachunku operacji bieżących. Deficyt ten wynoszący po 9 miesiącach 10 mld USD, w ostatnim kwartale powiększył się o kolejne 4,4 mld USD, osiągając wartość **14,4 mld USD**. W efekcie deficyt na rachunku bieżącym w skali roku **przekroczył poziom 8,2% PKB**. Dodatkowo saldo rachunku operacji finansowych w skali roku wyniosło 10,2 mld USD, co oznacza, iż **łączny deficyt bilansu płatniczego Ukrainy** osiągnął w 2012 r. wartość **4,17 mld USD**. Na koniec marca 2013 r. notowane było dodatnie saldo bilansu płatniczego na poziomie 1,82 mld USD. **Stan rezerw walutowych** banku centralnego na koniec 2012 r. **wynosił 24,55 mld USD**, co oznacza, że w ciągu roku zmniejszył się o 7,25 mld USD. W I kwartale 2013 r. rezerwy walutowe Ukrainy zwiększyły się o około 180 mln USD.

Bezrobocie. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2012 r. wyniosła 506,8 tys. osób, czyli stanowiła 1,8% populacji w wieku produkcyjnym. W 2012 r. **stopa bezrobocia** liczona wg metodologii MOP wynosiła **8,1%** (1,66 mln osób). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec marca br. wyniosła 571,6 tys. osób, czyli stanowiła 2% populacji w wieku produkcyjnym.

Dochody społeczeństwa. Średni miesięczny dochód na jednego mieszkańca Ukrainy wyniósł w 2012 r. 1994,3 UAH (190 EUR), co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem 2011 o 10,6%. Realne dochody ukraińskiego społeczeństwa zwiększyły się w ciągu roku o 9,7%. Średnia miesięczna płaca w 2012 r. wyniosła 3025 UAH, co oznacza, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrosła nominalnie o 14,9%, a **realnie o 14,4%**.

Sytuacja demograficzna. Na początku kwietnia 2013 r. liczba ludności Ukrainy stanowiła **45.513 tys. mieszkańców**, co oznacza, że od początku roku zmniejszyła się o 40 tys. osób. Spadek ten spowodowany był ujemnym przyrostem naturalnym w wysokości blisko 53,1 tys. osób, przy dodatnim saldzie migracji przekraczającym 13 tys. osób.

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

3.2. Tabela głównych wskaźników makroekonomicznych.

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
PKB wartość globalna (nominalnie, mld UAH)	948,1	913,3	1082,6	1316,6	1408,9
PKB wartość globalna (wg kursu wymiany, mld USD)	123,4	114,3	136,4	164,8	176,3
PKB wartość globalna (PPP, mld USD)	-	-	318,3	334,7	335,4
PKB per capita (ceny rynkowe, UAH)	20.534	19.901	23.911	28.852	30.929
PKB per capita (ceny rynkowe, USD)	2.667	2.488	2.980	3.611	3.869
PKB per capita (PPP, USD)	7500	6500	6800	7300	7600
Realna zmiana PKB (%)	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2
Produkcja przemysłowa (zmiana %)	- 5,2	-21,9	11,0	7,6	-1,8
Produkcja rolna (zmiana %)	17,1	- 1,8	-1,5	19,9	-4,5
Dług publiczny (w % PKB)	20,0	34,7	39,5	36,0	36,8
Stopa inflacji (CPI, grudzień do grudnia)	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2
Stopa bezrobocia (% , metodologia MOP)	6,9	9,6	8,8	8,6	8,0
Obroty handlu zagranicznego (towary, mld USD)	152,5	85,1	112,1	151,0	153,5
Eksport towarów (mld USD)	67,0	39,7	51,4	68,4	68,8
Eksport towarów (zmiana %)	35,9	-40,7	29,6	33,1	0,6
Import towarów (mld USD)	85,5	45,4	60,7	82,6	84,7
Import towarów (zmiana %)	41,1	-46,9	33,7	36,0	2,5
Saldo handlu zagranicznego (towary, mld USD)	- 18,5	-5,7	-9,3	-14,2	-15,8
Obroty handlu zagranicznego (towary i usługi, mld USD)	170,9	99,8	129,3	171,0	173,7
Eksport towarów i usług (mld USD)	78,7	49,2	63,1	82,2	82,3
Eksport towarów i usług (zmiana %)	34,9	-37,5	27,9	30,0	0,2
Import towarów i usług (mld USD)	92,2	50,6	66,2	88,8	91,4
Import towarów i usług (zmiana %)	40,5	-45,0	30,8	34,2	2,8
Saldo handlu zagranicznego (towary i usługi, mld USD)	- 13,5	-1,4	-3,1	-6,7	-9,0
Saldo na rachunku obrotów bieżących (mld USD)	- 11,9	-1,7	-2,9	-9,28	-14,4
Saldo na rachunku obrotów bieżących (% PKB)	- 6,7	-1,5	-2,1	-5,9	-8,2
Wartość rocznego napływu BIZ (mld USD)	10,9	5,6	6,0	6,5	6,0
Wartość rocznego odpływu BIZ (mld USD)	0,85	0,94	0,8	1,0	1,9
Skumulowana wartość BIZ na Ukrainie (mld USD)	35,6	40,1	44,8	50,3	54,5
Skumulowane ukraińskie BIZ za granicą (mld USD)	6,2	6,2	6,9	6,9	6,5
Rezerwy walutowe (mld USD)	31,5	26,5	34,6	31,8	24,6

Źródło: Państwowa Służba Statystyki Ukrainy, Narodowy Bank Ukrainy, Ministerstwo Finansów Ukrainy.

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

3.3. Główne sektory gospodarki

Sektor metalurgiczny.

W 2012 r. metalurgia miała 16% udziału w strukturze produkcji przemysłowej Ukrainy (w tym 25,1% w strukturze produkcji przemysłu przetwórczego), przy czym dominującą pozycję tradycyjnie zajmuje produkcja żelaza i stali. Według danych Światowego Stowarzyszenia Stali w 2012 r., produkcja stali na Ukrainie spadła w porównaniu z rokiem 2011 o 6,9%, z niespełna z 35,3 do 32,9 mln t. W rezultacie Ukraina przesunęła się z 8 na 10 miejsce wśród największych producentów stali na świecie (2,1% światowej produkcji). Wśród największych światowych eksporterów stali Ukraina zajęła w 2012 r. 6 miejsce (po Chinach, Japonii, UE, Republice Korei i Rosji – dane za *Iron and Steel Statistics Bureau*) z wynikiem 24 mln ton. Eksportowe znaczenie tego sektora dla Ukrainy porównać można do roli sektora naftowo-gazowego w gospodarce rosyjskiej: mimo obserwowanego od kilku lat regresu metalurgia zachowuje nadal dominujący udział w strukturze ukraińskiego eksportu (27,5% w 2012 r., 32,3% w 2011 r., 33,7% w 2010 r.; 41,2% w 2008 r.). Tradycyjnie 70-80% produkcji ukraińskiego hutnictwa trafia na rynki zagraniczne, co powoduje jednak, iż omawiany sektor gospodarki Ukrainy jest bardzo wrażliwy na wahania światowej koniunktury. Sprzedaż produkcji metalurgicznej za granicę przyniosła Ukrainie w 2012 r. 18,9 mld USD.

Produkcja ukraińskiego hutnictwa żelaza koncentruje się w południowo-wschodniej części kraju (Donbas, obwody dnipropietrowski i zaporoski), gdzie od końca XIX w. budowano zakłady w pobliżu miejscowych, jednych z największych w świecie złóż rud żelaza. Do 2005 r. najważniejsze kombinaty hutnicze były kontrolowane przez miejscowy biznes (poza metalurgia kolorową, w której już wcześniej pojawili się inwestorzy rosyjscy). Sytuacja zaczęła się zmieniać w 2005, kiedy największy kombinat hutniczy kraju – „Kryworizstal” – przejęty został przez grupę Mittal Steel (obecnie „Arcelor-Mittal Krywyj Rih”). W ostatnich latach poważnie nasiliła się ekspansja koncernów rosyjskich. Na przełomie 2007 i 2008 r. koncern Evraz Group przejął część metalurgicznych aktywów ukraińskiej tzw. Grupy Prywat, na przełomie 2009/2010 r. rosyjscy inwestorzy przejęli ponad 50% akcji Związku Przemysłowego Donbasu (koncernu hutniczego, do którego należą m.in. huty w Ałczewsku i Dnieprodzerżyńsku, a za granicą m.in. Huta Częstochowa), a wiosną 2010 r. – większość akcji huty Zaporizstal. Z Rosjanami rywalizuje ukraiński holding górniczo-hutniczy Metinvest R. Achmetowa, który po przejęciu w połowie 2010 r. kontroli nad mariupolską hutą im. Iljicza stał się jednym z największych w Europie producentów stali. Pięć czołowych kombinatów hutniczych Ukrainy (Kryworizstal, Mariupolski Kombinat im. Iljicza, „Azowstal”, Zaporizstal oraz Ałczewski Kombinat Hutniczy) przez lata plasowało się na liście 80 największych branżowych zakładów świata, publikowanej przez Międzynarodowy Instytut Żeliwa i Stali.

Sektor paliwowo-energetyczny.

Sektor paliwowo-energetyczny, obejmujący wydobycie surowców energetycznych (ropa, gaz ziemny, węgiel), przetwórstwo ropy naftowej, produkcję energii elektrycznej itp., miał w 2012 r. łącznie 28,7% udziału w strukturze produkcji przemysłowej Ukrainy. Jako tzw. strategiczny sektor gospodarki, pozostaje on nadal w dużym stopniu pod kontrolą państwa, zarówno w zakresie infrastruktury transportowej (tranzytowej), jak i głównych mocy wytwórczych. Postępuje jednak prywatyzacja energetyki cieplnej (generacji i dystrybucji), którą planuje się zakończyć do 2014 roku. W 2012 r. na Ukrainie wydobyto 20,19 mld m³ gazu oraz 3,29 mln ton ropy naftowej. Zdecydowana większość wydobycia przypada na podmioty podległe państwowemu holdingowi NAK Naftohaz Ukrainy. Utworzony w 1998 r. Naftohaz kontroluje większość wydobycia gazu i ropy oraz całkowicie transport i tranzyt tych

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

surowców przez terytorium Ukrainy. Koncern ten, mimo trudnej sytuacji finansowej, pozostaje od lat największym przedsiębiorstwem Ukrainy. Mające podobną strukturę państwowe holdingi NAK Energetyczna Kompania Ukrainy (skupia państwowe aktywa w elektroenergetyce) oraz NAK Enerhoatom (kontroluje ukraińskie elektrownie atomowe) – to również jedne z największych ukraińskich koncernów. Wielkość produkcji energii elektrycznej w 2012 r. wyniosła 198,1 mld kWh. Elektrownie atomowe wytworzyły 45,5% całej wyprodukowanej na Ukrainie energii elektrycznej, a elektrownie ciepłone 48,7%. W głębokim kryzysie znajduje się ukraiński przemysł rafineryjny – z roku na rok w szybkim tempie spada produkcja, funkcjonują (i to w ograniczonym zakresie) jedynie dwie z siedmiu istniejących na Ukrainie rafinerii. W 2012 r. na Ukrainie wyprodukowano zaledwie 3,7 mln ton paliw płynnych, podczas gdy w 2010 r. produkcja wynosiła 9 mln ton. Dotychczas odbyła się prywatyzacja rafinerii ropy naftowej, jak również częściowa sprzedaż kopalń węgla kamiennego, regionalnych zakładów dystrybucji energii elektrycznej i gazu. Obowiązujące ustawodawstwo ogranicza możliwość prywatyzacji aktywów sektora gazowego oraz swobodny obrót gazem i energią elektryczną.

Sektor rolno-spożywczy.

W 2012 r. rolnictwo dostarczyło 7,9% PKB Ukrainy, natomiast na przemysł spożywczy przypadło w tym czasie 18,3% produkcji przemysłowej kraju (28,8% produkcji przemysłu przetwórczego). Obszary wykorzystywane w celach rolniczych (42,8 mln ha) stanowią blisko 70% terytorium kraju; powierzchnia gruntów ornych wynosi 33 mln ha. W 2012 r. zasiewy pod uprawę zbóż objęły powierzchnię 15,5 mln ha, słonecznika – 5,2 mln ha, ziemniaków – 1,4 mln ha. Z uwagi na obowiązujące moratorium na sprzedaż ziemi o przeznaczeniu rolnym, większość zasobów ziemi uprawianych przez przedsiębiorstwa to grunty dzierżawione. Ukraina zajmuje wysokie pozycje wśród światowych producentów i eksporterów zbóż i roślin oleistych – jest jednym z największych dostawców ziaren słonecznika (20% światowej produkcji) i oleju słonecznikowego, liczącym się producentem jęczmienia, żyta, owsa i rzepaku, a także wchodzi do pierwszej dziesiątki światowych producentów pszenicy. Dalece niewykorzystany jest natomiast potencjał produkcji zwierzęcej. W 2012 r. artykuły rolno-spożywcze stanowiły 26% eksportu Ukrainy. Do największych przedsiębiorstw rolnych Ukrainy należą: ukraiński oddział spółki Cargill AT, korporacja Roshen, Mironiowskyj Chliboproduct, grupy: Nibulon, Nestle, spółki Obołoń i Sun Interbrew Ukraina. Przedsiębiorstwa sektora należą do najbardziej aktywnych ukraińskich podmiotów poszukujących kapitału poprzez rynek giełdowy, w tym głównie poprzez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie (m.in. Astarta Holding, Kernel Group, Agroton, Milkiland).

Przemysł maszynowy.

Po załamaniu, które nastąpiło w pierwszych latach niepodległości, przemysł maszynowy od końca lat 90. XX w. odnotowywał najwyższe tempo wzrostu produkcji wśród sektorów ukraińskiej gospodarki. Wiązało się to głównie zżywieniem gospodarczym na Ukrainie i wzrostem zamówień dla sektora z innych branż, np. metalurgicznej, jak również ze wzrostem eksportu do krajów WNP. Kryzys gospodarczy spowodował jednak załamanie produkcji sektora, przede wszystkim – branży motoryzacyjnej. W rezultacie udział sektora w produkcji przemysłowej spadł z 13,3% w 2008 r. do 10,6% w 2009 r. W 2012 r. udział ten wynosił 10,2%. Najważniejsze przedsiębiorstwa sektora znajdują się we wschodniej i południowo-wschodniej Ukrainie, co związane jest z koncentracją przemysłu ciężkiego w tej części kraju. Przedsiębiorstwa ciężkiego przemysłu maszynowego (produkcja maszyn i urządzeń dla metalurgii, górnictwa, budownictwa, środków transportu) zlokalizowane są głównie w Donbasie – obwodach donieckim i ługańskim (Donieck, Horłówka, Jasiunuwata, Mariupol,

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

Łużańsk, Nowokramatorsk). Charków jest głównym ośrodkiem produkcji maszyn i urządzeń dla energetyki (np. zakłady Turboatom, produkujące turbiny dla elektrowni atomowych, konwencjonalnych i wodnych). Rozbudowany jest sektor produkcji środków transportu kolejowego (Krzemieńczug, Dnieprodzierżyńsk, Stachanow), samochodowego (producent dużych ciężarówek KrAZ w Krzemieńczugu, fabryki i montownie samochodów osobowych AvtoZAZ w Zaporozżu, Łucku i in.), maszyn rolniczych (Charków, Chersoń, Kirowohrad, Mikołajów, Odessa). Przemysł stoczniowy koncentruje się w Mikołajowie i Chersoniu, a ważnymi jego ośrodkami są też Odessa i Kijów. Nie sposób także nie wspomnieć o ukraińskim przemyśle lotniczym, którego centralny element stanowią zakłady Antonowa, znakiem rozpoznawczym których jest największy obecnie latający samolot świata An-225 Mrija. Nadal istotne znaczenie dla ukraińskiej gospodarki mają odziedziczone po czasach radzieckich i przeżywające obecnie trudności przemysły raketowo-kosmiczny i zbrojeniowy.

3.4. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym.

WTO

Ukraina została członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO) 16 maja 2008 r., po trwającym 14 lat procesie negocjacyjnym. W procesie akcesji do WTO Ukraina zobowiązała się m.in. do: redukcji stawek celnych zarówno na towary rolne, jak i przemysłowe, nie ustanawiania cen minimalnych na importowane produkty, nie stosowania dyskryminacyjnych opłat transportowych za przewozy kolejowe, otwarcia rynku usług praktycznie we wszystkich sektorach i podsektorach, zapewnienia wolnego tranzytu towarów (w tym energii), bez opłat celnych, stopniowego obniżania przez okres 5-10 lat istniejących ceł eksportowych. Po akcesji do WTO władze w Kijowie nadal podejmowały działania kontrowersyjne z punktu widzenia norm organizacji, mające na celu ochronę krajowych producentów poprzez ograniczenie importu. Najwięcej emocji wzbudził złożony w 2012 r. wniosek o dokonanie przeglądu stawek ceł importowych w odniesieniu do 371 pozycji taryfowych, co większość państw członkowskich uznała za działanie mogące zagrozić fundamentom światowego handlu.

OECD

Ukraina nie jest członkiem Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, w niektórych jej organach posiada jednak status obserwatora (komitet ds. stali, grupa robocza ds. przemysłu stoczniowego, grupa robocza ds. małych i średnich przedsiębiorstw). W 2009 r. OECD rozpoczęła realizację Programu Konkurencyjności Eurazja dla Południowego Kaukazu i Ukrainy (*OECD Eurasia Competitiveness Programme – Enhancing Investment Competitiveness and Private Sector Development*), którego celem jest zwiększenie konkurencyjności (inwestycyjnej) krajów, poprzez pomoc ekspercką i wypracowanie rekomendacji dla rządowych reform.

Inne organizacje gospodarcze

Ukraina jest m.in. członkiem założycielem Wspólnoty Niepodległych Państw (grupującej państwa powstałe w wyniku rozpadu Związku Radzieckiego). W październiku 2011 r. osiem państw WNP, w tym Ukraina, podpisało umowę o wolnym handlu; umowa zaczęła obowiązywać we wrześniu 2012 r. Jak dotąd Ukraina dystansuje się od procesów ściślejszej integracji gospodarczej na obszarze WNP, w tym od możliwości przyłączenia się do Unii Celnej Rosji, Białorusi i Kazachstanu (mimo silnej presji ze strony Rosji). W kwietniu 2011 r. prezydent W. Janukowycz zadeklarował gotowość współpracy Ukrainy z Unią Celną w

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Ukraina

formacie „3+1”. Pod koniec maja 2013 r. Ukraina podpisała memorandum o współpracy z Euroazjatycką Komisją Gospodarczą (organem Unii Celnej), dające jej m.in. możliwość udziału w posiedzeniach poszczególnych organów Unii Celnej.

Wartym odnotowania jest członkostwo Ukrainy w Organizacji Współpracy Gospodarczej Regionu Morza Czarnego (BSEC), a także GUAM (organizacji, w skład której wchodzi również Azerbejdżan, Gruzja i Mołdowa).

3.5. Relacje gospodarcze z UE.

Według statystyk unijnych obroty towarowe UE-27 z Ukrainą w 2012 r. osiągnęły poziom 38,4 mld EUR, co stanowiło 1,1% w obrotach handlowych UE ogółem i plasowało Ukrainę na 22 miejscu wśród głównych partnerów handlowych UE. Eksport na Ukrainę sięgnął w 2012 r. 23,8 mld EUR (1,4% udziału, 19 miejsce), a import z Ukrainy wyniósł 14,6 mld EUR (0,8% udziału, 26 miejsce). Unia Europejska pozostaje natomiast jednym z kluczowych partnerów gospodarczych Ukrainy. Według ukraińskich statystyk w 2012 r. obroty handlowe (towary i usługi) z krajami UE wyniosły 50,7 mld USD, co stanowiło 29,1% ogólnej wartości wymiany handlowej Ukrainy z zagranicą (dla porównania udział obrotów handlowych z krajami WNP wyniósł 38,6%). Na kraje członkowskie UE przypadło w 2012 r. 24,8% ukraińskiego eksportu oraz 30,9% importu towarów. W strukturze towarowej eksportu z Ukrainy do krajów UE dominują produkty rolno-spożywcze, surowce energetyczne i mineralne, stal, żelazo, produkty przemysłu chemicznego. Najważniejsze pozycje po stronie importu z UE to urządzenia mechaniczne, środki transportu drogowego, maszyny i sprzęt elektryczny, produkty przemysłu chemicznego, ubrania, produkty rolno-spożywcze. Kraje UE stanowią zdecydowaną czołówkę wśród inwestorów zagranicznych na Ukrainie, odpowiadając niezmiennie za około 80% bezpośrednich inwestycji, które do tej pory trafiły do tego kraju.

W ramach Instrumentu Europejskiej Polityki Sąsiedztwa (ENPI), UE realizuje na Ukrainie współpracę rozwojową i liczne projekty mające na celu wsparcie reform w tym kraju. Ukraina jest także jednym z sześciu państw objętych Partnerstwem Wschodnim, instrumentem współpracy UE z jej wschodnimi sąsiadami. Wsparcie UE dla Ukrainy realizowane jest m.in. poprzez projekty twinningowe, których liczba regularnie wzrasta.

Pod koniec marca 2012 r. Ukraina parafowała tekst Umowy Stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Negocjacje w tej sprawie trwały blisko cztery lata. Podpisanie umowy zaplanowano na listopad 2013 r., w trakcie Szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Istotnym elementem Umowy Stowarzyszeniowej ma być umowa o utworzeniu „pogłębionej i wszechstronnej” strefy wolnego handlu (DCFTA). Do czasu wejścia w życie nowej umowy stowarzyszeniowej podstawowym dokumentem regulującym dwustronne stosunki pozostaje Umowa o Partnerstwie i Współpracy – PCA.

W lutym 2011 r. Ukraina uzyskała status pełnoprawnego członka Wspólnoty Energetycznej.